

คำแนะนำและมาตรการในการป้องกันควบคุมโรคไข้หวัดใหญ่ และโรคโควิด 19 สำหรับสถานศึกษา

โดย กองโรคติดต่อทั่วไป กรมควบคุมโรค

วันที่ 16 พฤษภาคม 2563

โรคไข้หวัดใหญ่เป็นโรคติดเชื้อของระบบทางเดินหายใจ มีการระบาดเป็นครั้งคราว เกิดได้ทุกเพศทุกวัย ทั้งเด็ก และผู้ใหญ่ โรคนี้มักมีอาการรุนแรงกว่าไข้หวัดธรรมดา และมีโอกาสเกิดการแทรกซ้อนได้มากกว่า อาการที่พบบ่อย คือ มีไข้ ไอ จาม มีน้ำมูก เจ็บคอ ปวดเมื่อยตามร่างกาย อ่อนเพลีย สาเหตุเกิดจากเชื้อไวรัส (Influenza virus) โดยเชื้อไข้หวัดใหญ่ สามารถจำแนกสายพันธุ์ออกเป็น 3 ชนิด (type) คือ A, B และ C ระยะฟักตัว 1 - 4 วัน เฉลี่ย 2 วัน สามารถแพร่กระจายโดยการหายใจเอาเชื้อไวรัสในฝอยละอองน้ำมูก น้ำลาย จากการไอ จามรดกันเข้าไป และได้รับเชื้อทางอ้อมผ่านทางมือจากการสัมผัสสิ่งของเครื่องใช้ร่วมกัน โดยเชื้อจะเข้าสู่ร่างกายทางเยื่อบุจมูก ตา และปาก อาการของผู้ป่วยโรคไข้หวัดใหญ่ มีอาการแตกต่างกันตามอายุ โดยในกลุ่มเด็กโต และวัยรุ่นจะมีอาการของไข้สูงเฉียบพลัน (อุณหภูมิ 38 - 39 องศาเซลเซียส) หนาวสั่น ปวดเมื่อยตามตัว และกล้ามเนื้อ โดยเฉพาะในบริเวณหลังต้นแขน ต้นขา มีน้ำมูกใส คัดจมูก ไอแห้ง เจ็บคอ และเบื่ออาหาร ส่วนในเด็กเล็กจะมีไข้สูง ร่วมกับอาการทางระบบอื่น เช่น ถ่ายเหลว คลื่นไส้อาเจียน และชักจากไข้สูง บางรายสามารถหายเองได้ใน 5 - 7 วัน หรือหากอาการไม่ดีขึ้นภายใน 48 ชั่วโมง ควรรีบพบแพทย์ทันที

โรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 หรือ โรคโควิด 19 (COVID-19) เป็นโรคติดเชื้อทางเดินหายใจที่เกิดจากการติดเชื้อไวรัสโคโรนาสายพันธุ์ใหม่ ที่มีชื่อว่า Severe Acute Respiratory Syndrome Coronavirus 2 หรือ SARS-CoV-2 โดยมีสมมุติฐานว่า ไวรัสอาจจะมีแหล่งเริ่มต้นจากค้างคาว และกลายพันธุ์ผ่านสัตว์ตัวกลาง กลายเป็นไวรัสพันธุ์ใหม่ที่ก่อโรคในคน โดยโรคโควิด 19 มีการแพร่เชื้อระหว่างคนในลักษณะเดียวกับโรคไข้หวัดใหญ่ เข้าสู่ร่างกายทาง ปาก จมูก ตา โดยไวรัสจะเข้าไปเกาะติดและเข้าไปแบ่งตัวในเซลล์ของเยื่อบุทางเดินหายใจ ระยะฟักตัว 2 - 14 วัน อาการที่พบบ่อย ได้แก่ มีไข้ ไอ หายใจลำบาก เกิดภาวะแทรกซ้อนรวมถึงปอดบวม และกลุ่มอาการหายใจลำบากเฉียบพลัน กลุ่มเสี่ยง (608) ได้แก่ กลุ่มผู้สูงอายุ 60 ปีขึ้นไป ผู้มีโรคประจำตัว ได้แก่ โรคระบบทางเดินหายใจเรื้อรัง โรคหัวใจและหลอดเลือด โรคไตวายเรื้อรัง โรคหลอดเลือดสมอง โรคอ้วน โรคเบาหวาน และกลุ่มหญิงตั้งครรภ์ ที่หากป่วยด้วยโควิด 19 แล้วอาจมีอาการรุนแรงได้ ทั้งนี้ โรคไข้หวัดใหญ่ และโรคโควิด 19 มีมาตรการในการป้องกันตนเองไม่ให้ป่วย ที่สำคัญ คือ มาตรการ DMH (D : Distancing คือ การรักษาระยะห่าง M : Mask Wearing คือ การสวมหน้ากากอนามัย และ H : Hand Washing คือ การล้างมือด้วยน้ำและสบู่ หรือเจลแอลกอฮอล์)

สถานการณ์ในประเทศไทย ยังคงพบผู้ป่วยด้วยโรคไข้หวัดใหญ่ และโควิด 19 อย่างต่อเนื่อง และมีการระบาดเป็นกลุ่มก้อนในสถานที่ที่มีการรวมตัวกันของคนหมู่มากอย่างต่อเนื่อง โดย ส่วนใหญ่พบในสถานศึกษา เรือนจำ และสถานที่ทำงาน เพื่อเป็นการลดการแพร่ระบาดของโรคไข้หวัดใหญ่ และโรคโควิด 19 ซึ่งจะส่งผลต่อการลดอัตราป่วย และการเสียชีวิตในภาพรวมของประเทศ สำหรับสถานศึกษาควรปฏิบัติตามคำแนะนำ และมาตรการดังต่อไปนี้

1. มาตรการด้านการเฝ้าระวัง และคัดกรองโรคไข้หวัดใหญ่ และโรคโควิด 19

1. ครู/อาจารย์ในสถานศึกษา ดำเนินการเฝ้าระวัง และตรวจจับโรคไข้หวัดใหญ่อย่างใกล้ชิด หากพบนักเรียนมีอาการไข้ ไอ เจ็บคอ (อาการคล้ายไข้หวัดใหญ่) ให้ครู/อาจารย์ คัดกรองตามแบบคัดกรองที่กำหนด โดยช่วงที่มีการระบาดของโรคควรดำเนินการคัดกรองทุกวัน
2. หากพบนักเรียนที่สงสัยป่วย ควรแยกนักเรียนป่วย ออกจากกลุ่มนักเรียนที่ไม่ป่วย และแจ้งผู้ปกครองของนักเรียนทันที เพื่อพาไปพบแพทย์ ให้ได้รับการดูแลที่ถูกต้อง และเหมาะสม โดยผู้ปกครองพิจารณาให้หยุดเรียนตามคำแนะนำของแพทย์ อย่างน้อย 5 วัน หรือจนกว่าอาการจะดีขึ้น
3. หากพบนักเรียนที่สงสัยป่วยมากกว่า 2 ราย ใน 1 สัปดาห์ในห้องเรียนเดียวกัน ให้รีบแจ้งเจ้าหน้าที่สาธารณสุขในพื้นที่ เพื่อดำเนินการสอบสวนโรค ควบคุมโรค (ตามแนวทางของกองระบาดวิทยา กรมควบคุมโรค)
4. ช่วงที่มีการระบาดของโรคในสถานศึกษา หรือในพื้นที่ใกล้เคียง สถานศึกษาต้องดำเนินการคัดกรองทุกวัน ตามคำแนะนำของกระทรวงสาธารณสุข
5. หากพบมีนักเรียนป่วยเพิ่มมากขึ้น ควรพิจารณาปิดห้องเรียน หรือปิดโรงเรียน เพื่อชะลอการแพร่กระจายเชื้อโดยพิจารณาร่วมกัน ระหว่างผู้บริหารโรงเรียนและเจ้าหน้าที่สาธารณสุขในพื้นที่
6. ทำความสะอาดอุปกรณ์ที่มีการสัมผัสร่วมกันมาก เช่น ลูกบิดประตู/ ราวบันได อย่างสม่ำเสมอ

2. มาตรการด้านการป้องกัน และควบคุมโรคไข้หวัดใหญ่ และโรคโควิด 19

1. สร้างเสริมความรู้เรื่องโรค การป้องกัน และควบคุมโรคไข้หวัดใหญ่ และโรคโควิด 19 ในวิชาสุขศึกษา
2. รมรงค์/สื่อสารประชาสัมพันธ์ความรู้เรื่องโรค การป้องกันควบคุมโรคไข้หวัดใหญ่ และโรคโควิด 19 ให้กับนักเรียนอย่างทั่วถึง

3. มาตรการด้านการเตรียมความพร้อมรองรับการระบาดของโรคไข้หวัดใหญ่ และโรคโควิด 19

1. เสริมกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน และอบรมให้ความรู้ ฝึกทักษะต่าง ๆ ให้กับครู และเจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้องเกี่ยวกับโรคไข้หวัดใหญ่ โรคโควิด 19 ตลอดจนการเตรียมความพร้อม เฝ้าระวัง ป้องกันและควบคุมโรค พร้อมให้ความรู้กลุ่มเสี่ยง การได้รับวัคซีน อาการสำคัญที่ต้องไปพบแพทย์ และการกักตัวให้ครบตามแพทย์สั่ง
2. จัดเตรียมห้องพยาบาล และสถานที่แยกโรค จัดสถานที่ และอำนวยความสะดวกในการป้องกันการแพร่กระจายเชื้อโรค เช่น เจลแอลกอฮอล์ อ่างล้างมือพร้อมสบู่ หน้ากากอนามัยให้เพียงพอ

3. ครู/อาจารย์ ประสานกับหน่วยงานสาธารณสุข เช่น รพสต. สสอ. สสจ. เป็นต้น ในการรณรงค์/ประชาสัมพันธ์ ในสถานศึกษา
4. หากโรงเรียนมีการจัดกิจกรรมที่ต้องมีการรวมตัวของนักเรียนจำนวนมาก เช่น ปฐมนิเทศนักเรียนใหม่ กีฬาสี เข้าค่ายลูกเสือ เนตรนารี เป็นต้น แนะนำให้ครู/อาจารย์ และนักเรียน ควรปฏิบัติตามมาตรการ DMH อย่างเคร่งครัด

4. มาตรการด้านการดูแลรักษา

หากพบผู้ป่วยด้วยโรคไข้หวัดใหญ่ ครูและอาจารย์ควรแนะนำให้ผู้ป่วยไปพบแพทย์ เพื่อตรวจรักษา และเพื่อป้องกันการแพร่กระจายเชื้อโรคไข้หวัดใหญ่ และโรคโควิด 19

5. มาตรการด้านการจัดการเมื่อเกิดการระบาดของโรค

1. ดำเนินการคัดกรองเด็กเพิ่มเติมที่เข้ากักกันโรคไข้หวัดใหญ่ โรคโควิด 19 ของกองระบาดวิทยา กรมควบคุมโรค
2. กรณีที่เป็นโรงเรียนประจำ/ เข้าค่ายค้างคืนหลายวัน หากพบผู้ป่วยสงสัย ควรแยกผู้ป่วยออกจากกลุ่มนักเรียน และให้บุคลากร/ นักเรียน ปฏิบัติตามมาตรการ DMH อย่างเคร่งครัด
